

סדרת הצבעים

גיליון 104

ספטמבר 2023 • אלול ה'תשפ"ג

מוטיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

וורוד

מקס איזנפלד

הודי ארגוב

רחל בכר

עידית גילאור

תמר דוד־כריספי

אפי הלפרין

שרון הר פז

אלי פוקס

קריסטינה רוסקוב

אורית שגיא

גיליון 104 מתחיל...

אנחנו שמחים לפתוח את השנה התשיעית של ירחון "מוטיב". רק בזכותכם ובזכות החשיבות שאנחנו רואים בקידום היצירה העברית אנחנו מצליחים להתמיד ולהמשיך במפעל ההתנדבותי הזה כל כך הרבה זמן.

גיליון זה גם פותח את סדרת הצבעים שלנו, עם הצבע הוורוד.

תוכלו לקרוא כאן על כל מה שוורוד, על התחושה של ורוד ועל כל מה שקורה בין האסוציאציות והדימויים הוורודים.

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן-חור, רובי גורדון, עמליה ויניק, רוזי גולן

את הגיליון נפתח עם שיר של יובל ששון:

*

פעם הייתה לי חלצה נרדה
אחר כך היו לי גרביים נרדים
קאלה שנצבעו בכביסה עם בגד אחר...
היום אני רואה נרד
בכל חלצה שתרה
שאני לובש.

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש.

כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות.

העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

0104
סדרת הצבעים: ורד
ספטמבר 2023
אלול ה'תשפ"ג

01

רחל בכר

פלסטיק ורוד

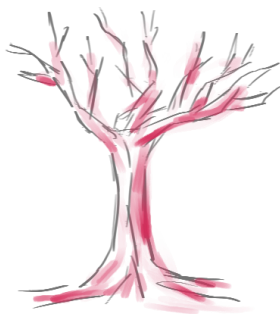
גם אם תכרכוני
בגלגלון ורד
לא אהיה מטה פחות.
הסמק שיפרח על לחיי
הוא הקור.

צוֹעַד בַּיַעַר
וּמַחֲפֵשׂ אֶת הַעֵץ שֶׁעָלָיו יִרְדִים
כִּי הוּא יִהְיֶה הָאֲמִרוֹן
שִׁישָׂאָר בְּקִרְחַת הַיַעַר
הַנִּגְדָּע עַל יְדֵי דוֹר עֲשׂוֹבֵי הַפְּרָא
עוֹרֵי הָאֲכָעִים לְעוֹנָה הַבָּאָה.

עוֹד צוֹעַד
וּמִסְבִּיבֵי הָעֲשׂוֹבִים הַשׁוֹטִים
וְאוֹלֵי זֶה אֲנִי הַשׁוֹטָה
הַרוֹאָה אֶת הָעֵתִיד
וְרֹד.

כְּאֶשֶׁר הַשָּׁמַיִם צָבְעוּ הַכֹּל בְּגוֹרֵד סְדוּק
הַשָּׁמֶשׁ כְּמַעֵט נִשְׁקָה לְקוֹ הַמַּיִם
הַשְׁבֵּתִי עַל כָּל הַפְּעָמִים
שְׁלֹא רְצִיתִי שְׁיִסְתֵּימֵם הַיּוֹם
אוּ שְׁיַעֲצְמוּ לִי מַעֲיָפוֹת הָעֵינַיִם.

רְגְלֵי שְׁקָעוּ בְּתוֹךְ מַדְּה נְכוֹנָה
שֶׁל חֲמִימוֹת
קִרְנֵי הָאוֹר הָאֶתְרוּגוֹת נִקְלְאוּ בְּתוֹךְ
הָעֲנָנִים
רַעַשׁ הָאֲנָשִׁים
נִבְלַע בְּתוֹךְ מְלֻמּוּלֵי הַגְּלִים
הַמְתַּנְפְּצִים
אֲנִי הֵייתִי חֵלֶק מֵהָאוֹר.

הַיְנָרִיךְ הביא עימו לארוחת חג המולד את חברו הטוב מנבחרת האתלטיקה של אוניברסיטת הוּמְבּוּלְדֵיט, ואימו שמחה לצרף כיסא נוסף לשולחן המשפחתי. גם סבו, שבאחוזות הכפרית התקיים האירוע החגיגי, קידם את האורח החדש במאור פנים אבל הופתע כאשר לפני הקינוח ביקש נכדו האהוב את תשומת ליבם של הנוכחים והודיע שהוא וּפְרִיץ החליטו, בעקבות ביטולו של סעיף 175 בחוקה, לעבור להתגורר יחד.

למוחרת, כשהשניים חזרו מריצת בוקר ארוכה ומהנה בחיק הטבע, הזמין אותם הסב לחדר העבודה שלו. הינריך כבר הכין עצמו לנזיפה אך במקום זאת פתח הזקן אלבום ישן והצביע על תצלום מצהיב. "מעולם לא סיפרתי לך על אחי הצעיר פְּרִדְי, זה שעומד מימין ומחזיק בספר של גְּרִיטְרוּד שְׁטֵיץ, המשוררת החביבה עליו. התמונה צולמה בשנת 1943, קצת לפני שהוא סיים את התיכון. במרצה נמצאים הורינו ואני מצידם השני. כן, לפי המדים אתם יכולים להבין שהייתי אז כבר קצין בַּיְנְרִיכֵיט."

"ופרדי, גם הוא התגייס בעקבותיך?" התעניין הינריך, תוהה מדוע טרח סבו לספר לו דווקא עכשיו ודווקא בנוכחות בן זוגו על אותו אה מסתורי.

"לא. כחודשיים לאחר מכן אסרה אותו המשטרה. מישהו הלשין עליו שהוא גיי, ובאותה עת זה הוגדר כפשע שדינו בית כלא או אפילו מחנה ריכוז. פרדי נשפט ונשלח לאחד כזה, ואף שמאוד אהבתי אותו עליי להודות שגם התביישתי בו. אולי מפני שחששתי כי מעצרו יפגע בקריירה הצבאית שלי. כך שלא רק על גורלו רצייתי לספר לכם היום אלא גם על חטאי, ולבקש משניכם, באיחור של חמישים שנה, סליחה. כן, דווקא מכם. כתחליף לזו שמעולם לא זכיתי לקבל ממנו."

הינריך ופריץ הסתכלו זה על זה נבוכים.

"פרדי הגיע לבוכנואלד עם עוד אלפי הגרמנים הנאמנים לַפֶּאטְרִינְד, שכל אשמתם הייתה העדפה מינית שלא תאמה את האידאולוגיה הנאצית, "המשיך הסב בקול רועד. "בחזית החולצה של כל אחד מהם נתפר מספר זיהוי ורוֹזֶה וְיִיֶקֶל בולט כדי להבדיל אותם מהעצירים האחרים; ובגלל 'התנהגותם המופקרת שעלולה לזרם את הגזע הארי הטהור' נחשבו נושאי המשולשים הוורודים הללו לנחותים ביותר ונשלחו לבצע את העבודות הקשות והמסוכנות ביותר. מספרים שהסוהרים שם נהגו להתעלל בהם אפילו יותר מאשר בַּיְיֶדֶן עם הטלאים הצהובים שמתעקשים, מיום סיום המלחמה, לנכס לעצמם שלא בצדק את כל סְבָלוֹתֶיהָ."

"בדיעבד גם נודע לי שבמחנה הזה עבד אַנְדְוִיקְרִינְלוֹג מתוסכל, שְׁטוּיֶמְבֶּאָנְפִירֶר וְרֶנְט, שהתגייס לַאֶסְיָס במיוחד כדי לעשות ניסויים "רפואיים" בהומואים. אינני יודע אם גם פרדי "טופל" על ידיי – במסמכים הרלוונטיים שמצאתי בארכיונים השונים אין עדות לכך – אבל כשחזרתי הביתה לאחר הכניעה וניסיתי לאתר את אחי, שמעתי מאחד האסירים המשוחררים על העינוי האכזרי לא פחות שהוביל בסופו של דבר למותו."

הסב עצר לרגע את שטף דיבורו וניגב כמה דמעות מעיניו.

"לילה אחד, בדצמבר '44, נכנסו כמה שומרים לבלוק 4 והבחינו בפרדי הישן כשידיו מכוסות בשמיכה. וזו נחשבה אז לעבירה שאין עליה מחילה. הוא הובל אפוא בצעקות וברחיפות החוצה, אולץ לעמוד יחף על השלג – מפאת הבהילות של הקימה לא עלה בידו לקחת איתו את כפכפי העץ שלו – וכמה מחבריו הצטוו לשפוך עליו מים קרים. שוב ושוב. וכך הוא ניצב בקור העז עד למסדר הבוקר.

"אף אחד לא אמר היה לעבור התעללות כזו בחורף – כל האסירים שנענשו לפניו באופן דומה קפאו ומתו – אבל פרדי נשאר בחיים נגד כל הסיכויים, אם כי בגופו בלבד. לאחריה הוא הפסיק לתקשר עם הסובבים אותו ורק מלמל לעצמו שלוש מילים קצרות שוב ושוב. בגלל מצבו

העבירו אותו לבית החולים המקומי, שם הוא חזר עד למועד פטירתו בסופה של אותה השנה, רק על שלוש המילים הללו.
"ומה הן היו?" התקשה פריץ להסתיר את סקרנותו.
"מוות הוא רק מוות הוא רק מוות... ונראה לי שבאותו לילה לבן חדל פרדי לפחד ממנו והחל לייחל לבואו."

יוני תמיד שנה אירועים משפחתיים. הבית של הסבים שלו, שלא היה קטן במיוחד, התמלא לחלוטין במבוגרים וילדים כאחד. בכל פינה היו דודים מאיימים וכל הצעצועים נלקחו על ידי בני דודים שהוא העדיף לא לראות אף פעם. כמעט כל אירוע כזה נגמר במריבה.

למען האמת, הוא לא שנה את כל האירועים. לאירועים החשובים באמת כמו מסיבת יום ההולדת של סבתא הגיע דוד אריק. דוד אריק תמיד היה לבוש בגופיית פסים צבעונית, משקפי שמש ורודים גדולים וכובע קש שהוא חשב גם בתוך הבית – דבר שתמיד עצבן את סבא ממש. לרוב המפגשים המשפחתיים דוד אריק לא הגיע. הוא תמיד היה במקומות כמו הודו או ברזיל, ואימא אמרה שהוא "מוסר את אהבתו מרחוק", והייתה מראה תמונות של יערות וחופים. אבל למרות כל ההפרקאות שלו, כשהוא הגיע למפגשים הוא באמת נראה כאילו לא היה לו אף מקום יותר טוב להיות בו. לדוד אריק תמיד היה חיך על הפנים. לא משנה אם הוא היה צריך להקשיב לסיפור של גייס במשך שעה שלמה או שאחד מהילדים הקטנים שפך לו מיץ על הרגל. החיך שלו היה כזה שיכולת לדעת גם מעבר למשקפי השמש שגם העיניים שלו מחייכות. היכולת הזאת תמיד ריתקה את יוני, שלעיתים עמד ובהו באריק עומד ומקשיב למבוגרים האחרים. וכשאחד מהם העביר נקודה בתנועות ידיים גדולות ובקול רם ודוד אריק לא התרגש בכלל, יוני לא יכול שלא להעריך אותו אף יותר. וכשדוד אריק הבין שיוני מסתכל עליו הוא משך את משקפי השמש מטה קלות וקרץ לו. קריצה סודית. קריצה שמשמעותה "שינינו בזה ביחד. לא ניכנע לרעש ולבלגן". יוני חשב על הקריצה הזאת הרבה במפגשים משפחתיים שדוד אריק לא היה בהם, אבל תמיד כשהוא רב עם בן דוד על צעצועים, הוא לא הצליח לחייך ותמיד התחיל לבכות.

ביום הולדת שבעים של סבתא אריק לא הגיע. אימא אמרה שהוא מאחר אבל זה לא עזר. את החצי הראשון של יום ההולדת הוא הצליח לבלות לבד יחסית בגינה, כאשר לידו הייתה רק בת דודה קולנית שדיברה בטלפון שעות. אך אחרי שהדליקו נרות וחילקו עוגה, עומר בן השלושעשרה דחף את יוני קדימה וגרם לו להפיל את העוגה שלו, ועד שהצליח לפלס את דרכו ולהגיד משהו לסבא שעמד וחתך את העוגה, הכול כבר נגמר. יוני הרגיש את הדמעות עולות. הוא ניסה לעצור אותן ולחייך אבל לא הצליח. כשהעיניים שלו כבר היו רטובות והראייה שלו התערפלה הוא הרגיש יד על הכתף וראה מולו את דוד אריק, שהרכיב על עיניו של יוני את משקפי השמש הוורודים שלו.

"זה בסדר לבכות. אתה לא חייב לחייך ככה בכוח. תגיד, רוצה לדעת מה אני עושה במקרים כאלה?"

יוני משך באפו והנהן.

"אני מסתכל דרך המשקפיים הוורודים על מי שמולי, ופתאום אני כבר לא רואה את עומר שדחף אותי, אלא את עומר שהתגעגע ורוצה לשחק איתי. ובמקום דודה חיה המשעממת אני רואה את דודה חיה שרוצה לחלוק איתי את החוויות שלה."

דוד אריק נאנח והמשיך לדבר.

"אני יודע שזה יכול להיות קשה. אבל בדרך כלל אנשים מתכוונים לטוב. גם אם הם לא מצליחים להביע את זה. אם תסתכל דרך המשקפיים ותראה את האנשים במקום את המעשים הפוגעים שלהם. יכול להיות שזה לא מוצדק בכלל, אבל יותר קל לחייך כשאתה מאמין באנשים."

יוני חייך גם הוא. "אפשר לשמור את המשקפיים?"

"בטח"

מאז עבר הרבה זמן. כבר אין אירועים אצל הסבים ויוני כבר לא רואה את דוד אריק. אבל עדיין יש לו את הסט של המשקפיים הוורודים. והוא עדיין מחייך כשהוא מסתכל על אנשים. וגם כשאינן סיבה, הוא עדיין מסתכל דרך עליהם דרך המשקפיים.

רודה מתשע

את תהיי בסדר,
אמרו במרפאה,
רב הזמן לא תחשבי על זה,
אולי רק פעמים בשנה
לפני, אחרי הבדיקה, לא כל דקה,
וגוני הויד יהיו רק הרקע בתפאורה
של חייך, פן, מה שקרה קרה,
את תהיי בסדר גם בסתו
עם ההתרמות, האורות,
תכתבי שירים עם אדוות
נדרות,
את תהיי בסדר.

ורוד לא הצבע שלי

פעם, לפני כניסת הרשתות החברתיות, בטרם פותחה הטכנולוגיה שבה יכולת לראות פנים אל פנים את המועמדת, לא היתה ברירה אלא להיפגש "על עיוור". אני שמחה שהתקדמנו. לשיחות הטלפון היה קסם משלהן, כמו גם למכתבים הארוכים שהחלפנו בינינו בטרם קבענו להיפגש פנים אל פנים. הייתה חמדה, ציפייה סבלנית, שום דבר לא בער לנו. החיים נעו לאט. במקרה שלנו, נפגשנו במקרה.

המטוס רץ על המסלול במהירות, צובר תאוצה ואז מתרומם. הבטן שלי שוקעת. למה הייתי צריכה את זה? התרעמתי על עצמי, מעלה בעיני רוחי את הסצנה שבה אחראית המשמרת הציעה לי ללוות את הדואר של הבסיס בטיסה לרפידים. לא טסתי לפני כן וחשבתי שזו תהיה חוויה. אפילו התרגשתי ותכננתי איך אשב לידי החלון ואשקיף ממנו אל השמיים ואל האדמה שמתחת. לא העליתי על דעתי שמטיסים את הדואר במטוס שממנו צונחים, שמושבי מסודרים בשתי שורות לאורך דופןותיו.

"את נראית חיוורת, את לא מרגישה טוב?" ידה על זרועי מנסה להרגיע.

הנדתי את ראשי מצד לצד, מנסה לבלום את הקבס העולה בי, רומזת לה על מצבי. היא הוציאה את המימיה מחגורתה, הבריגה את הפקק והושיטה לי. "הינה, שתי, זה יעזור לך."
"תודה!" יצאו המלים מפי בקושי.

היא משהה את ידה על זרועי. אני חשה את עורי מצטמרר. שעה של שיוט בין שמיים וארץ, של התוודעות זו אל זו, של חיבה הדדית. החלפנו כתובות. הנחיתה הייתה לי קלה יותר, אולי משום שהיא החזיקה לי את היד וליטפה לי את הגב. שעות אחדות לאחר הנחיתה הייתי כבר בדרכי חזרה למרכז. היא נשארה בבסיסה.

היה לי נייר מכתבים אדום לווהט עם שורות בצבע ירוק עז גום, ועליהן שטחתי לפנייה את נפשי והגיגי. היא כתבה לי על נייר ורוד, מעוטר בשוליו בפרחים לבנים עם שורות בצבע אפור. ורוד זה לא צבע שאני אוהבת. אדום זה הצבע האהוב עליי, אבל לא חשבתי לעשות מזה עניין. המכתבים שלה היו מעניינים מאוד ואני שומרת אותם עד היום בתוך תיקייה ורודה. זה הצבע שהיה אז בחנות מלבד שחור, שממנו אני נמנעת בכל מאודי – אז קניתי. ליקום מן הסתם דרכים משלו.

הזמן התקדם. המרחק בין הבסיסים שלנו לא אפשר לנו להיפגש ונאלצנו להסתפק במכתבים שהתמעטו ככל ששיחות הטלפון בינינו הלכו ותכפו. מזל שהן נעשו מהטלפון הצבאי במהלך המשמרות הרגועות שלנו, כי שיחות באזרחי היו יקרות מאוד. יש משהו מיוחד בהחלפת מילים ורגשות עם מישהי חסרת פנים מהצד השני של הקו, שפגשת אך פעם אחת בזמן השיחה אינך יכולה לראותה והיא לא אותך. את כאילו מדברת עם עצמך, אף שזה אל מישהי מסוימת. התמונות המעטות שהחלפנו בינינו במכתבים לא נעו, כך שהזיכרון שהתעמעם עם הזמן החולף הקשה את היכולת לדמיין איך היא נראית עכשיו.

המלחמה תפסה אותנו על סף השחרור מהצבא. היא פונתה מבסיסה בסיני והוצבה לשרת בבאר שבע. אני הייתי במרכז. שיחות הטלפון היו נדירות ובקושי הספקנו לעדכן זו את זו בדברים בסיסיים של מה שלומנו ואיך אנחנו מרגישות. אי אפשר היה כבר להתקשר זו אל זו בזמן המשמרת ולנהל שיחות ארוכות, אינטימיות, כך שנשארו הטלפון הציבורי, כשמאחורייך תור ארוך של חיילות וחיילים שייחלו אף הם להשמיע את דבריהם באוזני אלה שאהבו ולשמוע מה עובר על הצד השני.

באחת ההפוגות קיבלנו שתינו חופשה. חשבנו שזה נס וסימן שמשמיים סדרו לנו להיפגש. בתקופה ההיא בית קפה או מסעדה לא היו אופציה. גן ציבורי, ספסל ליד פריחת עץ הפטנה שריחו שיכר את החושים.

אני לבשתי חצאית ג'ינס וחולצה לבנה מכופתרת. היא לבשה חליפה ורודה. ורוד לא הצבע שלי. היום זה לא יקרה.

החברים קוראים לי שן שן קשת ענן
אולי בגלל שאני יכול לישן בכל מצב
את הקולות אני שומע עדין במטה
העינים עצומות
הכל שחר לכן
ושני גוני אפר.

מכונת הזמן גורסת את עצמה
מנסה עוד לתפס לשמר
מהגורף, מהאין מהעת, רגע אחר
אחרון
ורד
פהיר, פהה
לא משנה, העקר שיהיה
ורד.

0104
סדרת הצבעים: וד
ספטמבר 2023
אלול ה'תשפ"ג

09

עידית גילאור

צמר גפן מתוק

אדם דם, לבן כניעה
מאפרים עננת תרטות
בגוני נוד פסטל
קצמר גפן מתוק
המתפוגג לאטו,
וסופו להתערטל.

מי את?

בגלד ויתה כמהה
לאצבע הנרד:
בחלצה,
בשמלה,
בבבה שקבלה במתנה,
בילקוט בית הספר
ובתיק האכל.

בבגרותה
התפכחה והבינה
כי הצבע הנרד החדר לנבכי נפשה
והמית את שאיפותיה וחלומותיה.
"את הילדה הנרדה
לא תהפכי לעולם לכחלה",
לחש לה קול
והיא בלבה זעקה
ועצב נבט מעיניה
בתקנה כי הצבע הנרד
לא יהיה נחלת בנותיה.

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי ונקדן: יאיר בן־חור
עורכים: אלירן דיין, יאיר בן־חור, רובי גורדון, עמליה ויניק, רוזי גולן
איורים ועיצוב גרפי: רובי גורדון

twitter.com/motiv_magazine

motiv-magazine.co.il

info@motiv-magazine.co.il

facebook.com/motiv.magazine

bit.ly/motiv-whatsapp

bit.ly/motiv-youtube

[he.wikipedia.org/wiki/מוטיב \(כתב עת\)](https://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

instagram.com/motiv.magazine

יישומון "מוטיב" זמין להורדה חינם

